

ÖĞRENCİLERİN OKUMA VE KÜTÜPHANE KULLANMA ALİŞKANLIKLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Yrd. Doç. Dr. Mesut KURULGAN* Öğr. Grv. G.Serap ÇEKEROL**

ÖZ

Çalışmanın amacı, Anadolu Üniversitesi Porsuk Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programı öğrencilerinin okuma ve üniversite kütüphanesini kullanma alışkanlıklarını ortaya koymaktır. Araştırmaya 100 öğrenci katılmıştır. Çalışmada betimsel ve bağıntısal araştırma modeli kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında anket tekniği kullanılmış, analizinde “frekans tabloları” ve “ki-kare testi” kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları yüksek düzeyde (güçlü alışkanlık) bulunmuştur. Buna karşın öğrencilerin gazete okuma alışkanlıkları, kitap okuma alışkanlıklarına göre daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Yeterince kitap, dergi vb. okumadığını düşünen öğrenciler, gerekçe olarak zaman bulamama sorununu ileri sürmüşlerdir. Ayrıca güçlü okuma alışkanlığına sahip öğrencilerin akademik başarıları ve kütüphane kullanma sıklıkları da yüksek çıkmıştır. Buna karşın, kitap okuma sıklıkları ile gelir düzeyleri ve ebeveynlerin eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Okuma alışkanlığı, kütüphane kullanma alışkanlığı, üniversite kütüphaneleri, meslek yüksekokulu öğrencileri.

A STUDY ON READING AND USING THE LIBRARY HABITS OF STUDENTS

ABSTRACT

The aim of the study is; to bring up reading and using the university library habits from different aspects of the students attending the “Child Development” department of Anadolu University, Porsuk Vocational High school. 100 students have participated in the study. Descriptive and connective research model has been used in the study. Surveys have been used to collect the data, “frequency tables” and “ki-square tests” are used for the analysis. Considering the results of the research, reading and using the library habits of the students turned up to be high level (strong habit). However, the students’ reading newspaper habits are lower than their habits of reading books. The students, who thought they don’t read enough books, newspapers, etc., put the problem of not having time, as the reason. Besides, the academic success and the frequency of using libraries of the students who have stronger reading abilities also came out to be high level. However, a significant relationship couldn’t be found between their frequency of reading and their parents’ level of education.

Keywords: Reading habit, library usage habit, academic libraries, vocational high school students.

* Anadolu Üniversitesi Porsuk Meslek Yüksekokulu, e-mail:mkurulgan@anadolu.edu.tr.

** Anadolu Üniversitesi Porsuk Meslek Yüksekokulu, e-mail:sturkay@anadolu.edu.tr.

1. GİRİŞ

Alışkanlık, iç ve dış etkilerle davranışların tekrarlanması hep aynı biçimde gerçekleşmesi sonucu beliren şartlanmış davranış biçimidir (TDK, 1992, s.52). Okuma alışkanlığı, bireyin okumayı bir gereksinim ve zevk kaynağı olarak algılaması sonucu, okuma eylemini yaşam boyu sürekli ve düzenli bir biçimde eleştirici bir nitelikte gerçekleştirmesidir (Doğanay, 2001, s.41). Kütüphane kullanma alışkanlığı da bireyin kütüphaneden çeşitli amaçlarla ve belirli aralıklarla yararlanması anlamına gelmektedir. Bu alışkanlıkların; bireyde zekâ gelişimi, eğitimde başarı, dil ve iletişim becerisi, etkin ve sosyal bir kişilik oluşturma, eleştirel düşünme yeteneği geliştirme alanlarında yaşamsal katkıları olduğu ve sonunda sosyo-kültürel gelişmeye katkıda bulunduğu söylenebilir (Yılmaz, 2002, s.442). Okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarının kazanılmasına ve geliştirilmesine olanak sağlayan bireysel ve toplumsal koşullar için genel bir çerçeve çizilebilmektedir (Yılmaz, 2000, s.281). Bu konuda ailenin yanı sıra öğretmenlere de büyük görevler düşmektedir. Öğretmenlerin bu görevlerini gerçekleştirmeleri, okuma ve kütüphane kullanma alışkanlığının toplumsal yaygınlığa ulaşmasında büyük katkılar sağlayacaktır. Bundan dolayı okul ve özellikle kütüphaneler açısından öncelikli hedef kitlenin öğretmenler ya da öğretmen adayları olduğu ileri sürülebilir. Unutmamak gerekir ki; öğretmenlerin anılan alışkanlıkları kazandırmaları her şeyden önce kendilerinin bu tür alışkanlık sahibi olmalarına bağlıdır.

Kişiliğin temellerinin atıldığı zaman dilimi olan çocukluk çağının ilk dönemleri, bireyin gelişmesi ve sosyalleşmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Anadolu Üniversitesi, 2005, s.837). Okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları temelinin de bu dönemlerde atıldığı söylenilebilir. Anadolu Üniversitesi “Çocuk Gelişimi Programı”; okul öncesi eğitim ve özel eğitim kurumlarında, çocuk kliniklerinin oyun odalarında müzik, resim, drama, jimnastik ve bilgisayar eğitimi veren, çocukların zamanlarını verimli kullanmalarını sağlayan ve bu doğrultuda materyal hazırlayan, gerekli bilgi ve beceriye sahip bireyleri yetiştirmeyi amaçlayan bir programdır (Anadolu Üniversitesi, 2005, s.837). Bu makalede, “Çocuk Gelişimi Teknikeri” olarak mezun olacak adayların okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları çeşitli boyutlarıyla irdelenmeye çalışılmıştır.

2. OKUMA ALIŞKANLIĞI

Francis Bacon’ın da vurguladığı “bilgi güçtür” söylemi, insanlık tarihi boyunca önemini sürdürmektedir (Yılmaz ve Kurulgan, 2006, s.27). Ancak her çeşit bilginin gücü temsil edebileceğini iddia etmek doğru bir yaklaşım olmaz. Veri ve bilginin; biçimlendirme, süzme ve özetleme sürecinden geçirilerek; anlamlı ve gereksinimleri karşılayabilecek bir biçime dönüştürülmesinde okuma eyleminin önemi büyüktür (Kurulgan, 2007, s.4).

Okuma, çağdaş olmanın ölçütlerinden birisidir. Çağdaş, yaratıcı, yapıcı ve özgür düşünceye sahip, üretken, eleştirel bakan bireylerden oluşan bir toplum olmak ancak okuma bilinci aşılacak bireylerle mümkündür. Çünkü toplumun gelişmeler ve değişimlere uyum sağlaması, okuma bilincin oluşturulması ile söz konusudur (Bircan ve Tekin, 1986, s.393). Bu konuda ünlü Alman şair Goethe “Okumayı öğrenmek sanatların en zorudur. Ben bu işe hayatımın seksen yılını verdim, ama yine de tam olarak öğrendiğimi söyleyemem” diyerek eleştirel okumanın önemine dikkatleri çekmektedir (Özdemir, 1997, s.9).

Okuma kavramı tanımlanabilmektedir. Bir tanıma göre okuma, *aklın gelişmesine kendi başına büyük katkı yapan çok düzeyli zihinsel bir süreçtir* (Bamberger, 1990, s.1). Staiger’in yaptığı bir başka tanıma göre *okuma, bir yazar tarafından görsel uyarıcı şeklinde kodlanan anlamın, okuyucunun aklında da bir anlam ifade etmesi şeklinde gerçekleşen bir etkileşimi anlatan terimdir* (Yılmaz, 1993, s.21). Bu etki-

leşim okunacak malzeme, okuyucunun sahip olduğu bilgi ile fiziksel ve entelektüel etkinlikler olmak üzere üç ana öğeyi içermektedir.

Okuma, bireysel düzlemde gelişmiş bir kişiliğin, toplumsal düzlemde ise verimli ekonomi, demokratik yapı ve sağlıklı toplumun en önemli koşul ve güvencelerinden birisidir (Yılmaz, 1990, s.10). UNESCO'nun yaptığı bir araştırmada, okuma sayesinde eğitimin daha verimli olduğu ve eğitimle ekonomi ve kalkınmanın doğrudan ilişkili olduğu fikri somut bir biçimde ortaya konulmuştur (Bamberger, 1990, s.4; Yılmaz, 1993, s.27). Okuma bireyin entelektüel gelişimini sağlamakta; anlama gücünü geliştirmekte; başkalarıyla iletişimini kolaylaştırmakta, eleştirel düşünce yapısına temel oluşturmaktadır. Bundan dolayı okuma alışkanlığı, temel okur-yazarlığın ötesinde bir kavram olarak tanımlanmaktadır.

Okumanın anlam ve tanımında olduğu gibi okuma amaçları da toplumların sosyo-ekonomik ve kültürel yapılarına göre farklılık göstermektedir. Onwubiko okuma amaçlarını dört ana başlıkta ele almaktadır (Ogunrombi ve Adio, 1995, s.50):

* Zevk almak, serbest zamanı değerlendirmek ve rahatlamak için okumak,

* Genel anlamda bilgilenmek için okumak,

* Profesyonel ve mesleki anlamda bilgilenmek için okumak,

* Yukarıda belirtilen okuma amaçları birleştirilerek çeşitli kombinasyonlar oluşturmak da mümkündür.

Çok yönlü iletişimsel bir etkinlik olan okuma alışkanlığı dayanır. Okuma eyleminin kazanılması, geliştirilmesi ve alışkanlığa dönüştürülmesi zor bir süreçtir. (Özdemir, 1983, s.65-66). Bu sürecin sağlıklı bir biçimde gerçekleşebilmesi için başta ebeveynler olmak üzere öğretmenler, yazarlar ve kütüphanecilere büyük görevler düşmektedir. Çünkü bireylerin eğitiminde ve alışkanlıklar edinmesinde onlara uygun kitapları seçerek ya da seçme olanağı tanıyarak yardımcı olurlar. Okuma alışkanlığı, bireyin okumayı bir gereksinim ve zevk kaynağı olarak algılaması sonucu bu eylemi yaşam boyu sürekli ve düzenli bir biçimde, eleştirici/irdeleyici bir nitelikte gerçekleştirmesi süreci biçiminde tanımlanabilir (Doğanay, 2001, s.41). Bu alışkanlığı birey, çocukluk yıllarında kazanmaya başlar. Çocuklara okumanın değerini öğretmek, nasıl okuyacaklarını öğretmek kadar gereklidir. Yaşam boyu okuma alışkanlığını kazandırma amacı, yeterli okuma becerisini kazandırma amacı ile eşdeğer olmalıdır. Çocuklara okuma alışkanlığını kazandırmak için, onların okuma becerilerini geliştirmek gerekmektedir (Suna, 2006, s.15).

Sürekli ve düzenli olarak okuyan okur, sahip olduğu okuma alışkanlığı düzeyine göre sınıflandırılmasında dünyada en yaygın kabul gören ölçüt, Amerikan Kütüphane Derneği'nin (American Library Association-ALA) önerdiği standarttır. Bu standarda göre (Odabaş, 2005, s.1);

Çok okuyan okur	:	Yılda 21 ve daha fazla kitap okuyan,
Orta düzeyde okuyan okur	:	Yılda 6-20 arası kitap okuyan,
Az okuyan okur	:	Yılda 1-5 arası kitap okuyan
Okur olmayan	:	Yılda hiç kitap okumayan kişidir.

Okuma ve kütüphane kullanma alışkanlığına yönelik literatürde çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmaların büyük bir çoğunluğunda, okuma alışkanlığına ilişkin olumlu tutum geliştirme ile kitapları erken yaşta keşfetme ve aile tarafından kitap okunması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Saracaloğlu, Bozkurt ve Serin, 2003, s.148-157). Buradan okuma alışkanlığının bireyin ço-

cukluk yıllarında kazanmaya başladığı bir süreç olduğu sonucu çıkarılabilir.

Gömleksiz (2004) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada, öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarında, kitap okumayı gerekli görme, kitap okumaya istekli olma, kitap okumanın etkisi ve yararına ilişkin görüşleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada kız öğrencilerin kitap okumayı sevmeye ilişkin tutumları erkek öğrencilere göre daha olumlu bulunmuştur.

Saracaloğlu, Bozkurt ve Serin (2003) tarafından yapılan üniversite öğrencilerinin okuma ilgileri ve okuma alışkanlıklarını etkileyen etmenlerle ilgili araştırma, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesindeki 278 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Okuma ilgisi ölçeği, okuma alışkanlığı anketi ve bireysel bilgi formu kullanılan araştırma bulgularına göre; öğrencilerin okuma ilgileri, cinsiyete ve liseden mezun olunan program türüne göre anlamlı bir farklılık yaratmaktadır. Okuma ilgisi açısından orta düzeyde bulunan öğretmen adaylarının yeterince okuma alışkanlığına sahip olmadıkları ortaya konulmuştur.

Esgin ve Karadağ (2000) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bir başka araştırmada, öğrencilere “Boş zamanlarınızı çoğunlukla nerede değerlendirirsiniz?” sorusu yöneltilmiş ve bu soruya öğrencilerin %61’i “evde”, %16’sı “kahve, pastane, birahane gibi yerlerde”, %11’i “okulda”, %7’si “iş yerinde (çalışarak)”, %5’i de “kütüphanede” cevabını vermiştir. Çalışmada düzenli gazete okuyan öğrenci sayısının oldukça yetersiz olduğu ve süreli yayımları izlemedikleri belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca serbest zamanlarını kütüphanede geçiren öğrencilerin oranının bu denli düşük çıkmasının toplumumuz açısından önemli bir soruna işaret ettiği belirtilmiş ve sık sık kaynak sıkıntısı çektiğini dile getiren gençlerin kütüphaneyi kullanma konusundaki kayıtsızlığının düşündürücü olduğu görüşü ortaya konulmuştur.

Bu konuda ABD’de yapılan başka bir araştırmada da son yıllarda Amerikalıların kitap okuma oranlarında önemli bir azalma olduğu belirtilmektedir. Araştırmanın sonucu, gelişen bilgi teknolojisiyle bireylerin artık kitap okumak yerine onları dinleme yoluna gittiklerini göstermektedir (Long, 2005, s.80-81).

3. OKUMA ALIŞKANLIĞINI ETKİLEYEN TOPLUMSAL ÖGELER

Bireyin yaşadığı ev ortamı, okul ortamı ve öğretmen, kütüphane kullanımı bireyin okuma alışkanlığını etkilemektedir.

3.1. Aile

Çocuğun kişilik kazanmasında ve toplumsallaşmasında en önemli kurum olan *aile* her açıdan belirleyici ilk toplumsal çevredir. Yılmaz’ın (2004, s.117) Sağlamtuç’tan (1991) aktardığına göre; “ailenin okuma alışkanlıkları konusundaki tutumu çocuğu olumlu yönde olduğu gibi olumsuz yönde de etkileyebilmektedir. Ailenin, çocuğu için anılan konuda yerine getirmesi gereken sorumluluklar, sorumluluk bilinci ve yapması gerekenler bu duyarlılıktan kaynaklanmaktadır”. Çocukların aile üyeleriyle olan ilişkileri, diğer bireylere, nesnelere ve tüm yaşama karşı aldığı tavırların, benimsediği tutum ve davranışların temelini oluşturur (Yavuzer 2002, s.132). Ayrıca ebeveynlerin eğitim düzeyi, mesleği ve ekonomik düzeyi bu alışkanlıkların kazanılmasında etkili olmaktadır. Okuma alışkanlığının kazanılmasında 8-13 yaşları yaşamsal bir değere sahiptir (Bamberger, 1990, s.8).

Dökmen, çocukların ve gençlerin okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasında anne ve babanın rolünü “modelden öğrenme” ilkesi çerçevesinde değerlendirmektedir. Yazar burada “eğer çocukların ve gençlerin yeterli miktarda ve gerekli kalitede okumasını istiyorsak, modelden öğrenmelerini sağlayacak ortamı hazırlamalıyız. Çocukların okumayı modelden öğrenebilecekleri ilk ve en önemli ortam da ailedir.” görüşünü savunmaktadır (Dökmen,1994, s.20-21).

Çocuğun ya da gencin okuma alışkanlığı kazanmasında, özellikle aile içinden okuma alışkanlığına sahip bir örneğe gereksinim vardır. Diğer bir deyişle okuyan bir örnek, çocuğun ve gencin okuma alışkanlığı kazanmasında çok önemli rol oynamaktadır. Özellikle ebeveynin, çocuğu resimli kitaplara bakmaya teşvik etmeleri ve ona yüksek sesle öykü okumaları bu alışkanlığı kazandırmada önemli uygulamalar olacaktır (Yılmaz, 1993, s.33-34).

Ogunrombi ve Adio'nun (2005) öğrencilerin okuma alışkanlıklarını etkileyen faktörleri ele alan çalışmalarında da ailelerin sadece birkaçının evinde kütüphane bulunduğunu belirtmişlerdir. Yazarlar özellikle çocukların okuldaki eğitimine destek olması için evde kütüphanenin olması gerekliliği üzerinde durmuşlardır.

Yılmaz'ın (2004) çocukların okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarında ebeveyn duyarlılık düzeyini ve niteliğini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, ebeveynlerin bu konuda yeterince duyarlı davranmadıkları, bunun da çocukların okuma ve kütüphane alışkanlıklarını olumsuz yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

3.2. Okul

Çocuklara okuma alışkanlığı kazandıran ve yaşam boyu iyi bir okur olmaları için onları cesaretlendirmek ve geliştirmek için sürekli olarak yeni ve yaratıcı yollar arayanlar *öğretmenlerdir* (Stanfield, 2006, s.5). Çocuğun kitapla olan tanışıklığı veya kitap okuma alışkanlığı her ne kadar ailede anne-baba ile başlasa da böyle bir alışkanlığın devamı, gelişmesi ve güçlenmesinde öğretmenler/educatörler son derece önemli rol oynamaktadır (Yağcı, 2007, s.66). Öğretmenlerin okuma alışkanlığı kazandırmaları her şeyden önce kendilerinin bu tür bir alışkanlık sahibi olmalarına bağlıdır. Yılmaz'ın (2002) Kuhne (1995), Chumas (1991), Galler (1988) ve Oldfield (1980)'den aktardığına göre; öğretmenin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarını öğrencilerine kazandırması ve geliştirmesi için kendisinin de bu alışkanlıklar konusunda hem lisans eğitimi döneminde hem de göreve başladıktan sonra sürekli olarak hizmet içi eğitim ve diğer kurslarla mutlaka eğitilmesi/yetiştirilmesi/geliştirilmesi gereğine dikkat çekilmektedir.

Olson ve Gillis'in (1983) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının okumaya karşı olumlu bir tutum taşımadıkları ortaya konulmuştur. McNinch ve Steelman (1990) tarafından yapılan bir başka araştırma sonucu da bunu doğrular niteliktedir. Draper, Barksdale ve Radencich (2000), öğretmenlerin okuma alışkanlığı konusunda yapılan araştırma sonuçlarına dayanarak yaptığı çalışmada sorunun gelişmiş ülkelerdeki varlığına dikkat çekmektedirler (Yılmaz, 2002, s.445).

Öğretmenlerin okumaya karşı ilgilerini saptamaya yönelik olarak Türkiye'de yapılan bir araştırma sonucuna göre; araştırmaya katılan 675 öğretmenden 15'inin yılda 10 kitaptan fazla kitap okuduğu, kalan 660 öğretmenin yılda 10 kitabın altında kaldığı ve öğretmenlerin yaklaşık % 75'ine karşılık gelen 510'unun ise hiç kitap okumadığı belirtilmektedir. Buradan hareketle, geleceğin okuyan neslini eğitmekle görevli olan öğretmenlerin de okuma alışkanlığına sahip olmadıkları sonucuna varılabilir (Soysal, 1998, s.51).

Türkiye’de yapılan bir başka araştırmada da, %32’si eğitim alanında çalışan deneklerin %60,7’sinin okuma alışkanlıklarının olmadığı belirtilmiştir (Bayram, 2001, s.20-28). Saracaloğlu, Bozkurt ve Serin (2003) tarafından yapılan bir araştırmada da, yukarıdaki çalışmalara paralel olarak, Türkiye’de öğretmen adaylarının yeterli düzeyde okuma alışkanlıklarının olmadığı belirlenmiştir. Model olmanın dışında kendisi okumayan ve kütüphane kullanmayan bir öğretmenin bu alışkanlıkların işlevi ve önemi konusunda yeterli ve sağlam bir bilinç ve tutuma sahip olabileceği kuşku görünmektedir.

3.3. Kütüphane

Kayıtlı bilginin toplanması, düzenlenip-saklanması ve kullanıma sunulması *kütüphane* kurumunu ortaya çıkarmıştır. Kütüphanecilik bilimi kuramcılarında Jessa Shera; hava, su, yiyecek ve barınak olarak nitelendirilen insanlığın geleneksel gereksinimlerine bir beşincisini, bilgiyi eklediğini belirtmektedir (Atılğan, 1991, s.69). Birer bilgi kaynağı olan kütüphanelerin toplumun kültür ve eğitim yaşamındaki katkıları yadsınamaz. Kütüphane kendi ortamlarında okuma olanağı bulamayan ve çeşitli nedenlerle okuma kaynakları sağlayamayanlar için özellikle önem taşımaktadır. Okul ve halk kütüphaneleri okuma kaynakları açısından öğrencilerin öncelikli kaynaklarıdır (Suna, 2006, s. 27). Halk kütüphaneleri ile aile okuryazarlığı arasında doğal bir ilişki bulunmaktadır. Kütüphaneciler, literatür taramasından kitap paylaşımına ve geleneksel çeşitli hizmet ve etkinlikleri içeren aile okuryazarlığı programlarına kadar uzanan uzun bir tarihsel sürece sahiptir. Aile okuryazarlığı etkinliklerine en iyi örneklerden birisi Bell Atlantic ile Amerikan Kütüphane Derneği tarafından ortak yürütülen aile okuryazarlığı projesidir. Bu projenin amacı, yetişkinlerin okuryazarlık düzeylerini artırmak ve çocuklar için okuma araçları geliştirmeye yardımcı olarak tüm aile bireylerinin okuma alışkanlıklarının gelişimine katkıda bulunmaktır (Monsour, 1991, s.31). Üniversite kütüphaneleri, okullarda ve halk kütüphanelerinde başlayan okuma alışkanlıklarının akademik yaşamda da devam etmesini sağlayan, bireylerin okuma alışkanlığı kazanmalarında destek olan önemli birimlerdir. Bireyler bu destek sayesinde kazandıkları okuma alışkanlıkları ile her zorluğun üstesinden gelmeyi öğrenirler.

Bilimin ilerlemesine, bilginin artmasına ve toplumların çağdaş düzeye gelmesine katkıda bulunacak çocuk ve gençlerin kitap okuma gereksinimini karşılamak, onları nitelikli kitaplarla buluşturmak, onlarda kitaba olan ilgiyi artırarak okuma kültürünün yerleşmesini ve kütüphane kullanma alışkanlığının oluşmasını sağlamak kütüphanelerin ve kütüphanecilerin sorumluluğudur (Yağcı, 2007, s.69).

Kütüphane kullanma alışkanlığı, bireyin zihinsel gereksinimini karşılamak amacıyla bir kütüphaneyi sürekli ve düzenli olarak kullanması anlamına gelmektedir. Kütüphane kullanma alışkanlığındaki süreklilik ve düzenlilik kavramları genelde kütüphaneye gitme sayısı temel alınarak değerlendirilmektedir. Amerikan Kütüphane Derneği’nin (American Library Association-ALA) bu konudaki önerdiği sıklıklardan yararlanılarak kütüphane kullanma alışkanlığı için bu çalışmada, tıpkı okuma alışkanlığında olduğu gibi, aşağıdaki düzeyler belirlenmiştir (Yılmaz, 2004, s.116):

Zayıf alışkanlık	:	Yılda 1-5 kez kütüphaneye gitme
Orta düzey alışkanlık	:	Yılda 6-11 kez kütüphaneye gitme
Güçlü alışkanlık:	:	Yılda 12 kez ve daha fazla kütüphaneye gitme

McQuillan'ın (1997) çeşitli yazarların çalışmalarından aktardığına göre; "iyi kütüphaneler, öğrencilere daha fazla kitap okuma ve sınavlarda daha yüksek başarı elde etme olanağı tanımaktadır. *Üstelik öğrenciler kütüphanenin sağladığı rahat ortamlarda, edindikleri kitapları büyük bir zevkle okuyabilmektedir*".

Ogunrombi ve Adio'nun (2005) öğrencilerin okuma alışkanlıklarını etkileyen faktörleri ele alan çalışmalarında ulaştıkları sonuçlardan biri "okullarda bulunan kütüphanelerin fonksiyonel olmadığı" yönündedir. Yazarlar okul kütüphanelerinde yeterli sayıda kütüphaneci ya da kütüphaneci öğretmen bulunmadığını belirtmişlerdir.

Etkin kütüphane kullanımının olabilmesi için kütüphanelerde hizmet kalitesinin geliştirilmesi gerekmektedir. Yardımsever ve güler yüzlü kütüphane personeli, zengin ve güncel bir derme (koleksiyon), uygun çalışma koşulları, ödünç kaynak alma olanağı ve kütüphanenin açık olduğu saatlerin uzun olması da kütüphane kullanma alışkanlığını artıran faktörlerdir. "*Bu nedenle kütüphaneciler, verecekleri hizmetlerle hem kütüphaneye bizzat gelen hem de uzaktan erişim sağlayan kullanıcıları memnun etmek için kaliteli hizmet vermek ve her şeye rağmen çeşitli memnuniyetsizliklerin olabileceği düşüncesiyle şikayet kanallarını da sürekli açık tutmak durumundadırlar. Memnun kullanıcının kütüphaneye yeni kullanıcılar getireceği, buna karşılık memnun olmayan kullanıcıların ise, yeni kullanıcı olacak kişileri engellediği gibi, mevcut kullanıcıların da heveslerini kıracakları ve ayrıca pek çok kullanıcının kütüphaneden ayrılmadan önce şikayette bulunmadığı ancak, sıklıkla kütüphanede yaşadıkları kötü deneyimi daha sonra arkadaşlarına anlattıkları, kütüphaneciler başta olmak üzere, kütüphane personeli tarafından asla göz ardı edilmemelidir*" (Yılmaz, 2005, s.161-162).

4. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın *temel amacı*, Anadolu Üniversitesi Porsuk Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programı'na devam eden öğrencilerin okuma ve üniversite kütüphanesini kullanma alışkanlıkları açısından durumlarını çeşitli boyutlarda ortaya koymaktır.

Araştırmada Anadolu Üniversitesi Porsuk Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programı öğrencilerinin;

1. Kitap okuma alışkanlığı ile akademik başarıları,
2. Kitap okuma sıklıkları ile gelir düzeyleri,
3. Kitap okuma sıklıkları ile ebeveynlerin (anne ve baba) eğitim düzeyleri,
4. Kitap okuma sıklıkları ile bölüm tercih nedenleri,
5. Kitap okuma sıklıkları ile lise yıllarında kütüphane kullanma sıklıkları,
6. Kitap okuma sıklıkları ile Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları,
7. Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları ile akademik başarıları,
8. Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları ile bölüm tercih nedenleri,
9. Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları ile lise yıllarında kütüphane kullanma sıklığı,

10. Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları ile kütüphane konusunda bilgilendirilme düzeyleri,
11. Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları ile Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'nin genel durumu hakkındaki görüşleri,
12. Okudukları kitapları edinme biçimleri ile gelir düzeyleri, arasındaki ilişkiler incelenmektedir.

5. YÖNTEM

5.1. Araştırma Modeli

Araştırma amaçlarına uygun olarak “Betimsel” ve “Bağıntısal” araştırma modeli kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar, bir konudaki herhangi bir durumu saptamayı hedefleyen araştırmalardır. Bağıntısal araştırma modeli ise; değişkenler arası ilişkileri ve bu ilişkilerin düzeyini incelemektedir (Erdoğan, 1998, s.60-62). Bu araştırma modellerinde amaç; eldeki problemi, bu problemle ilgili durumları, değişkenleri ve değişkenler arası ilişkileri tanımlamaktır (Kurtuluş, 1998, s.310-311).

5.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Anadolu Üniversitesi Porsuk Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programı'ndan mezun olacak öğrencilerden oluşmaktadır. Örneklem ise; 2006-2007 eğitim-öğretim yılında Anadolu Üniversitesi Porsuk Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programı'na kayıtlı olan 100 öğrenciden oluşmaktadır.

Katılımcıların genel özelliklerinden yaşlarına ilişkin sayısal dağılım incelendiğinde (Tablo 1); öğrencilerin %66'sının 17-19 yaşları arasında, %30'unun 20-22 yaşları arasında, %2'sinin 23-25 yaşları arasında ve %2'sinin de 25 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir.

Bununla birlikte öğrencilerin medeni durumuna bakıldığında (Tablo 1), ankete katılanların %90'ı bekar, %9'u evli ve, %1'inin ise dul olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ise, %8'i 4,00-3,50; %13'ü 3,49-3,00; %54'ü 2,99-2,50; %23'ü 2,49-2,00 ve %2'si 0,99'un altında olduğu görülmektedir

Bir işte çalışma durumu incelendiğinde (Tablo 1), öğrencilerin %10'u bir işte çalıştığını, %90'ı ise çalışmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte öğrenci ailelerinin aylık gelir düzeyine bakıldığında, ailelerin %21'i 1000-2000 YTL arası, %53'ü 500-1000 YTL arası ve %26'sı da 500 YTL ve altında bir gelire sahip olduğu görülmektedir.

Ebeveynlerinin eğitim durumları incelendiğinde (Tablo 1); annenin eğitim durumu, %71'inin ilkökul, %25'inin ortaokul, %3'ünün üniversite, %1'inin lisansüstü eğitim düzeyine sahip olduğu; babanın eğitim durumunun ise, %41'inin ilkökul, %52'sinin ortaokul, %7'sinin üniversite mezunu oldukları görülmektedir. Bu verilerden hareketle “ebeveynlerde babaların annelere göre daha eğitilmiş oldukları” sonucuna varılabilir.

Öğrencilerin bölümü seçme nedenleri açısından, %73'ü sınavsız geçiş hakkını kullanarak ve %27'si de sınav sonucu bu bölüme yerleştirilmiş olduğu görülmektedir (Tablo1). Ayrıca öğrencilerin %80'i bölü-

mü sevdiği ve istediği, %15'i lise eğitiminin devamı olduğu (sınavsız geçiş hakkı), %3'ü ÖSS sınavı sonucu bu bölüme yerleştirildikleri, %2'sinin ise rastlantı sonucu bölüme yerleştikleri görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcı Özellikleri

	Sıklık	%		Sıklık	%
Yaş			Annenin Eğitim Durumu		
17-19	66	66,0	İlkokul	71	71,0
20-22	30	30,0	Orta Okul	25	25,0
23-25	2	2,0	Üniversite/Y.O.	3	3,0
26 ve üzeri	2	2,0	Lisansüstü	1	1,0
Akademik Başarı			Babanın Eğitim Durumu		
4,00-3,50	8	8,0	İlkokul	41	41,0
3,49-3,00	13	13,0	Orta Okul	52	52,0
2,99-2,50	54	54,0	Üniversite/Y.O.	7	7,0
2,49-2,00	23	23,0	Lisansüstü	37	37,0
1,99-1,50	-	-			
1,49-1,00	-	-			
0,99 un altı	2	2,0			
Medeni Durumu			Okula Giriş Biçimleri		
Bekar	90	90,0	Sınavlı	27	27,0
Evli	9	9,0	Sınavsız	73	73,0
Dul	1	1,0			
Bir İşte Çalışıp-Çalışmadıkları			Bölümü Seçme Nedenleri		
Çalışıyor	10	10,0	Sevdiği ve istediği için	80	80,0
Çalışmıyor	90	90,0	ÖSS Puanı uygun geldiği için	3	3,0
			Rastlantı Sonucu	2	2,0
			Sınavsız Geçiş Hakkının Olması	15	15,0
Gelir Düzeyi					
2000 YTL ve üzeri	-	-			
1000-2000 YTL	21	21,0			
500-1000 YTL	53	53,0			
500 YTL ve altı	26	26,0			

(N =100)

5.3. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmada öğrencilerin kitap okuma sıklıkları, Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi ile Merkez kütüphaneyi kullanma alışkanlıkları, kitap edinme biçimleri davranışlarına ilişkin genel çerçevenin belirlenmesinde şu hipotezler test edilmiştir:

Hipotez 1: Öğrencilerin *kitap okuma sıklıkları* ile *akademik başarıları* arasında anlamlı ilişki vardır.

Hipotez 2: Öğrencilerin *kitap okuma sıklıkları* ile *gelir düzeyleri* arasında anlamlı ilişki vardır.

Hipotez 3: Öğrencilerin *kitap okuma sıklıkları* ile *ebeveynlerin (anne ve baba) eğitim düzeyleri* arasında anlamlı ilişki vardır.

Hipotez 4: Öğrencilerin *kitap okuma sıklıkları* ile *bölüm tercih nedenleri* arasında anlamlı ilişki vardır.

Hipotez 5: Öğrencilerin *kitap okuma sıklıkları* ile *Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları* arasında anlamlı ilişki vardır.

Hipotez 6: Öğrencilerin *Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları* ile *akademik başarıları* arasında anlamlı ilişki vardır.

Hipotez 7: Öğrencilerin *Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi*'ni kullanma sıklıkları ile bölüm tercih nedenleri arasında anlamlı ilişki vardır.

Hipotez 8: Öğrencilerin okudukları kitapları edinme biçimleri ile gelir düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 9: Öğrencilerin *Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi*'ni kullanma sıklıkları ile lise yıllarındaki kütüphane kullanma sıklıkları arasında anlamlı ilişki vardır.

Hipotez 10: Öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile lise yıllarındaki kütüphane kullanma sıklıkları arasında anlamlı ilişki vardır.

Hipotez 11: Öğrencilerin *Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi*'ni kullanma sıklıkları ile kütüphane kullanma konusunda bilgilendirilme düzeyleri arasında anlamlı ilişki vardır.

Hipotez12: Öğrencilerin *Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi*'ni kullanma sıklıkları ile *Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi*'nin genel durumu hakkındaki görüşleri arasında anlamlı ilişki vardır.

5.4. Veri Toplama Aracı

Araştırma modelinin betimsel ve bağıntısal olması ve gerekli verilerin tarafsız ve istatistiksel analize uygun olarak toplanması bakımından en uygun veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anket formunda kişisel bilgilere yönelik sorularla, öğrencilerin okuma alışkanlığı ve üniversite kütüphanesinden yararlanma alışkanlıkları üzerine toplam yirmi dört soru sorulmuştur. Anketin amacı ve anket sorularının cevaplandırılmasına yönelik açıklamalar yapılmış ve anketin güvenilirliğini etkileyecek yönlendirici açıklamalardan kaçınılmıştır.

Ankette kullanılan ifadelerin anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla 20 öğrenci üzerinde pilot bir çalışma yapılmış ve ankete ilişkin gerekli düzeltmeler yapılarak son biçimi verilmiştir. Ankete doldurma süresi ortalama olarak 8-12 dakika sürmüştür. Toplam 100 anket dağıtılmış olup, dağıtılan bu anketlerin tamamı değerlendirmeye alınmıştır.

5.5. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada kullanılan anket formlarından elde edilen verilerin çözümlemesinde SPSS 14.0 for Windows (Statistical Packages for Social Science) paket programından yararlanılmıştır. Betimleyici analizde sıklık (frekans) ve yüzde (%) kullanılmıştır. Değişkenler arası farklılıkların belirlenmesinde ise Ki-Kare testinden yararlanılmıştır.

6. BULGULAR VE YORUM

6.1. Öğrencilerin Okuma Alışkanlıklarına İlişkin Bulgular

Porsuk Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programına devam eden öğrencilerin, okuma alışkanlığına ilişkin bulgular, ulusal eğitim sisteminde hedeflenmesi gereken okuma alışkanlığı sıklığının “ayda 2 veya daha fazla” kitap okuma (yilda 12 kez veya daha fazla “güçlü okuma alışkanlığı” olarak nitelendirilmektir) kriteriyle karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Tablo 2’de öğrencilerin büyük bir bölümünün (%70) güçlü bir okuma alışkanlığına sahip olduğu görülmektedir. Orta düzey okuma alışkanlığına sahip öğrencilerinin oranı ise %22’dir. Buna karşın %8’lik bir öğrenci grubu da hiç kitap okumamaktadır. Orta sıklıkta kitap okuyanlarla güçlü bir okuma alışkanlığına sahip öğrencilerin oranı (%92) oldukça yüksektir. Bu sonuçlardan hareketle “öğrenciler arasında yüksek düzeyde kitap okuma alışkanlığı düzeyi vardır” denilebilir.

En son ne zaman kitap okudunuz sorusuna alınan yanıtlarda; öğrencilerin %47’si 1 hafta önce, %41’i 1 ay önce, %11’i 3-4 ay önce, %1’i ise 1 yıldan daha uzun süre önce kitap okuduğunu belirtmişlerdir. Tablo 2’de görüldüğü gibi; öğrencilerin %88’i bir hafta önce ve bir ay önce kitap okuduklarını belirtmişlerdir. Bu veriler önceki savımızda belirttiğimiz “öğrenciler arasında yüksek bir kitap okuma alışkanlığı düzeyi vardır” yönündeki düşüncemizi doğrular niteliktedir (Tablo 2).

Tablo 2’de, okudukları kitapları elde etme yolları açısından, öğrencilerin %65’i satın alırım, %17’si üniversite kütüphanesinden ödünç alırım, %3’ü İl Halk Kütüphanesi’nden ödünç alırım, %11’i arkadaşlarımdan ödünç alırım, %4’ü ise diğer yollarla (kitapçılardan ikinci el kitap almak, kiralamak v.b.) elde ettikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu veriler ışığında 10 öğrenciden yaklaşık 7’sinin okudukları kitapları satın alma yoluyla elde edindikleri söylenebilir.

Tablo 2’deki günlük gazete okuma sıklığına bakıldığı zaman, öğrencilerin %68’inin ara sıra, %23’ünün düzenli olarak her gün, %9’unun ise hiç gazete okumadığı görülmektedir. Bu verilerden hareketle öğrencilerin gazete okuma alışkanlıklarının kitap okuma alışkanlıklarına oranla daha düşük olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin %51’i kitap, dergi okuma alışkanlığını yeterli olduğu düşüncesinde olmasına karşın, %49’u ise bu görüşe katılmamaktadır (Tablo 2). Yeterince kitap, dergi okumadıklarını belirten öğrencilerin %58’i yeterli zaman bulamadığını belirtirken, %16’sı kitap ve derginin pahalı olduğunu, %8’i kitap, dergi ve vb. okumanın onlar için öncelik taşımadığını belirtirken, %4’ü ise farklı nedenler göstermektedir. Daha önce de belirtildiği gibi, öğrencilerde yüksek oranda kitap okuma alışkanlığı bulunmaktadır. Ancak bu oranın gazete ve dergi okuma konusunda azaldığı görülmektedir. Buradan hareketle gerekçe olarak belirttikleri zaman bulamama sorununu çözümlayebilmeleri için, yeterince kitap, dergi vb. okuyamayan öğrencilere “zaman planlaması/zaman yönetimi” yöntemine başvurmalarını önerilebilir.

Tablo 2’de “Arkadaşlarınızla birlikte kitap ile ilgili etkinliklere (kitap fuarına, sergilere, kitapçılara gitme, vb.) katılıyor musunuz?” sorusunun cevabı olarak öğrencilerin %44’ü nadiren katıldığını, %33’ü katıldığını, %23’ü katılmadığını belirtmiştir. “Arkadaşlarınızla okuduğunuz kitaplarla ilgili tartışmalar yapıyor musunuz?” biçimindeki soruya ise; öğrencilerin %46’sı nadiren tartıştığını, %37’si tartıştığını, %17’si ise hiç tartışmadığını belirtmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Okuma Alışkanlıkları

	Sıklık	%		Sıklık	%
Kitap Okuma Sıklığı			Yeterince Kitap, Dergi vb. Okunuyor mu?		
Ayda 2 Kitap veya Daha Fazla	24	24,0	Evet	51	51,0
Ayda 1 Kitap	46	46,0	Hayır	49	49,0
2 Ayda 1 Kitap veya Daha Az	22	22,0			
Hiç Okumam	8	8,0			
En Son Ne Zaman Kitap Okunduğu			Okumama Gerekçeleri		
1 Hafta Önce	47	47,0	Zaman Bulamama	58	58,0
1 Ay Önce	41	41,0	Kitap, Derginin Pahalı Olması	16	16,0
3-4 Ay Önce	11	11,0	Öncelikli Olmaması	8	8,0
1 Yıl Önce	1	1,0	Diğer	4	4,0
1 Yıldan daha Fazla	-	-			
Kitapların Elde Edilme Yolları			Etkinliklere Katılma		
Satın Alarak	65	65,0	Evet	33	33,0
Üniv. Kütüphanesinden Ödünç	17	17,0	Hayır	23	23,0
Halk Kütüphanesinden Ödünç	3	3,0	Nadiren	44	44,0
Arkadaştan Ödünç	11	11,0			
Hediye Yoluyla	-	-			
Diğer	4	4,0			
Günlük Gazete Okuma Sıklığı			Kitap Hakkında Tartışma		
Her Gün	23	23,0	Evet	37	37,0
Ara Sıra	68	68,0	Hayır	17	17,0
Hiç	9	9,0	Nadiren	46	46,0

(N =100)

6.2. Öğrencilerin Kütüphane Kullanma Alışkanlıklarına İlişkin Bulgular

Porsuk Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi programına devam eden öğrencilerin, kütüphane kullanma alışkanlıklarına ilişkin bulgular, ALA standartları ile karşılaştırılarak aşağıda belirtilmiştir.

ALA standartlarına göre, öğrencilerin %96'sı "güçlü" kütüphane kullanma alışkanlığına sahiptir. Öğrencilerin sadece %4'ü "zayıf" kullanım alanında bulunmaktadır. Bu verilerden hareketle "öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun iyi bir kütüphane kullanıcısı olduğu" söylenebilir. Baltepe (1994) tarafından yapılan araştırmada, üniversite öğrencilerinin kütüphaneye geliş sıklığı %35,69 "ayda 1-2 kez", %32,49 "haftada 1-2 kez" biçimindedir. Yazar Türkiye genelinde olduğu gibi, Fırat Üniversitesi Kütüphanesi kullanım alışkanlığının düşük olduğu sonucuna varmış ve nedenlerinin ayrıntılı bir biçimde analiz edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Tablo 3'te üniversite kütüphanesinin kullanılma nedenlerine bakıldığı zaman; öğrencilerin %66'sının ödev konusunu araştırmak, %20'sinin ders çalışmak, %11'inin ödünç kaynak almak, %3'ünün ise roman, şiir, inceleme-araştırma gibi kültürel konularda bilgi edinmek amacıyla kütüphaneye gittikleri görülmektedir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%66) kütüphaneye ödev konusunu araştırmak için gitmektedir. Kuşkusuz araştırma yapmak amacıyla kütüphaneye gitmek de kalıcı kullanım alışkanlığı yaratmada büyük anlam taşımaktadır.

Tablo 3'ten de izlenebileceği gibi, öğrencilerin %54'ü kütüphane kullanımı konusunda bilgi sahibi olduklarını belirtmektedir. Öğrencilerin kütüphane kullanımı konusunda bilgilendirilmeleri, hiç kuşkusuz, bu alışkanlıkları hem kendilerinin kazanmaları hem de "Çocuk Gelişimi Teknikeri" olduklarında çocuklara kazandırmaları boyutlarını içermektedir. Buna karşın, kütüphane kullanma konusunda, öğrencilerin %30'u bilgilendirildiğini ve %16'sının ise kısmen bilgilendirildiğini belirtmiştir.

Lise yıllarındaki kütüphane kullanma durumu araştırıldığında, öğrencilerin %53'ünün nadiren kullandığı, %39'unun sık kullandığı, %8'inin ise hiç kullanmadığı görülmektedir (Tablo 3). Öğrencilerin üniversite kütüphanesini kullanma sıklıkları (%96) göz önüne alındığı zaman, lise yıllarından üniversite yıllarına gelinceye kadar olan süreçte önemli bir ilerleme kaydettikleri söylenebilir.

Aldıkları ve almakta oldukları derslerin kütüphane kullanma alışkanlığını geliştirdiği görüşüne öğrencilerin %79'u katılırken, %15'i kısmen geliştirdiğini, %6'sı da bu görüşe katılmadığını belirtmiştir. Tablo 3'te öğrencilerin büyük bir oranı (%79), aldıkları derslerin kütüphane kullanma alışkanlığına olumlu yönde katkıda bulunduğunu belirtmektedir. Buradan hareketle, kütüphane kullanımı konusunda lise yıllarından üniversite yıllarına kadar olan süreçteki gelişimde öğrencilerin aldıkları derslerin büyük bir katkısı olduğu söylenebilir.

Tablo 3'te öğrencilerin Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'nin genel durumu (bina, donanım, hizmetler vb.) ile ilgili memnuniyet düzeylerine bakıldığı zaman; %60'lık bir oranda çok iyi olarak değerlendirilirken, %38'lik oranda iyi ve %2'lik oranda ise orta olarak derecelendirildiği görülmektedir. Bu verilerin ışığında Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'nin bina, donanım ve verilen hizmetler açısından yeterli olduğu söylenebilir. Yılmaz'ın (2005) Hacettepe Üniversitesi kütüphaneleri kapsamında, kütüphanenin fiziksel ortamı, kütüphane personeli, hizmetin sunulması ile ilgili durum ve kütüphane dermesinin (koleksiyon) kullanıcı memnuniyeti üzerine etkisini araştıran çalışmasında, kütüphaneden yararlanma sıklığının %28,8 "haftada 1 kez kullanma", %47,9 "düzensiz kullanma" biçiminde ortaya çıktığı belirtilmiştir. Yazara göre kullanıcılar, kütüphane personeli konusuna oranla, kütüphanenin fiziksel ortamı, hizmetin sunulması ve kütüphane dermesi ile ilgili olarak daha büyük sıkıntı yaşamaktadırlar.

Tablo 3. Öğrencilerin Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları

	Sıklık	%		Sıklık	%
Üniv. Kütüphanesini Kullanma Sıklığı			Lise Yıllarında Kütüphane Kullanma Sıklığı		
2 Ayda 1 Kez			Sık	39	39,0
Ayda 1 Kez	4	4,0	Nadiren	53	53,0
Ayda 2 Kez veya Daha Fazla	35	35,0	Hiç	8	8,0
Hiç Gitmem	61	61,0			
	-	-			
Üniv. Kütüphanesini Kullanma Amacı			Alman Dersler Kütüphane Kullanma Alışkanlığını Geliştiriyor mu?		
Ödünç Kaynak Almak			Evet	79	79,0
Ders Çalışmak			Hayır	6	6,0
Ödev Konusunu Araştırmak	11	11,0	Kısmen	15	15,0
Kitap Okumak	20	20,0			
Gazete Okumak	66	66,0			
Dergi Okumak	-	-			
Kültürel Konularda Bilgilenmek	-	-			
	-	-			
Kütüphane Kullanma Konusunda Bilgilendirilme	3	3,0	A.Ü. Merkez Kütüphanesi'nin Genel Durumu (Bina, donanım, hizmetler vb.)		
Evet			Çok İyi	60	60,0
Hayır			İyi	38	38,0
Kısmen	54	54,0	Orta	2	2,0
	30	30,0	Kötü	-	-
	16	16,0			

(N =100)

6.3. Değişkenlerin Farklılaşma Durumlarına İlişkin Bulgular

Anadolu Üniversitesi Porsuk Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programı'na devam eden öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları konusundaki anket sorularına verilen cevaplarda anlamlı bir farkın olup-olmadığının araştırılmasında “Ki-Kare” yöntemi kullanılmıştır. Ankete katılan öğrencilerin çeşitli değişken ve diğer sorularla yapılan Ki-Kare testi değerlendirilmesinde,

H_0 : İlişki yoktur

H_1 : İlişki vardır hipotezleri kurulmuştur.

Anlam seviyesi 0,05 olarak bakıldığında; hesaplanan değer 0,05 den büyükse H_0 kabul edilir. Bir başka deyişle değişkenler arasında ilişki bulunmamaktadır, aksi takdirde değişkenler arasında bir ilişkiden söz edilebilir.

Araştırma sonunda ortaya çıkan sonuçlar arasındaki ilişkilerin incelenmesinde araştırma hipotezlerinin test edilmesi için yararlanılan ki-kare testi ve hipotezlerin çapraz çizelge sonuçları ki-kare değerleri Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4. Ki-Kare Analizine İlişkin Sonuçlar

HİPOTEZLER		χ^2	P Değeri	Kabul/Red
H1	Öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile akademik başarıları arasında anlamlı ilişki vardır.	52,354	0,001	Kabul
H2	Öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile gelir düzeyleri arasında anlamlı ilişki vardır.	13,762	0,131	Red
H3	Öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile ebeveynlerin (anne ve baba) eğitim düzeyleri arasında anlamlı ilişki vardır.	11,152	0,265	Red
H4	Öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile bölümü tercih nedenleri arasında anlamlı ilişki vardır.	16,301	0,061	Red
H5	Öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları arasında anlamlı ilişki vardır.	16,301	0,061	Red
H6	Öğrencilerin Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları ile akademik başarıları arasında anlamlı ilişki vardır.	24,302	0,0001	Kabul
H7	Öğrencilerin Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları ile bölüm tercih nedenleri arasında anlamlı ilişki vardır.	21,523	0,006	Kabul
H8	Öğrencilerin okudukları kitapları edinme biçimleri ile gelir düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.	16,654	0,163	Red
H9	Öğrencilerin Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları ile lise yıllarındaki kütüphane kullanma sıklıkları arasında anlamlı ilişki vardır.	3,993	0,407	Red
H10	Öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile lise yıllarındaki kütüphane kullanma sıklıkları arasında anlamlı ilişki vardır.	7,363	0,289	Red
H11	Öğrencilerin Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları ile kütüphane kullanma konusunda bilgilendirilme düzeyleri arasında anlamlı ilişki vardır.	7,209	0,125	Red
H12	Öğrencilerin Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları ile Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'nin genel durumu hakkındaki görüşleri arasında anlamlı ilişki vardır.	4,322	0,364	Red

H_1 : “Öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile akademik başarıları arasında anlamlı ilişki vardır” hipotezine ilişkin ki-kare analizinde $P=0,001 < 0,05$ 'tir. Bu nedenle H_1 hipotezi kabul edilir. P değeri 0,001 olduğu için ilişkinin güçlü olduğu söylenebilir. Tablo 5'te görülebileceği gibi, “ayda bir kitap ve daha fazla kitap” okuyan (güçlü alışkanlık) öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%61) “2,50-4,00” aralığında akademik başarıya sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Bu verilerden hareketle, güçlü okuma alışkanlığına sahip öğrencilerin akademik başarılarının da yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 5. Öğrencilerin Kitap Okuma Sıklıkları ile Akademik Başarılarına İlişkin Kontenjans Tablosu

	Akademik Başarı					Toplam
	4,00-3,50	3,49-3,00	2,99-2,50	2,49-2,00	0,99 ve Altı	
Kitap Okuma Sıklığı	2 Ayda 1 Kitap veya Daha Az		1	13	8	22
	Ayda 1 Kitap	2	10	26	6	46
	Ayda 2 Kitap veya Daha Fazla	6	2	15	1	24
	Hiç okumam				8	8
Toplam	8	13	54	23	2	100

H₂: “Öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile gelir düzeyleri arasında anlamlı ilişki vardır” hipotezine ilişkin ki-kare analizinde $P=0,131>0,05$ olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle H₂ hipotezi reddedilir. Buradan öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile gelir düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulunmadığı sonucuna ulaşılabilir.

H₃: “Öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile ebeveynlerin (anne ve baba) eğitim düzeyleri arasında anlamlı ilişki vardır” hipotezi anne ve baba için ayrı ayrı test edilmiştir. Buna göre, “Öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile annenin eğitim düzeyi arasında ilişki vardır” hipotezine ilişkin ki-kare analizinde, $P=0,265>0,05$ olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle hipotez reddedilerek, öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile annenin eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Diğer hipotez, “Öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile babanın eğitim düzeyi arasında ilişki vardır” hipotezine ilişkin ki-kare analizinde $P=0,061>0,05$ olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle hipotez reddedilmiştir. Bu verilerden hareketle öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile babanın eğitim düzeyi arasında istatistiksel anlamda bir ilişki (bağıntı) bulunmadığı sonucuna ulaşılabilir.

H₄: “Öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile bölümü tercih nedenleri arasında anlamlı ilişki vardır” hipotezine ilişkin yapılan ki-kare analizinde $P=0,061 >0,05$ olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle H₄ hipotezi reddedilir. Buradan öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile bölümü tercih nedenleri arasında anlamlı ilişkinin olmadığı sonucuna varılabilir.

H₅: “Öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi’ni kullanma sıklıkları arasında anlamlı ilişki vardır” hipotezine ilişkin ki-kare analizinde $P=0,0001<0,05$ olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle H₅ hipotezi kabul edilir. Tablo 6’da izlenebileceği gibi, “ayda bir kitap ve daha fazla kitap” okuyan (güçlü alışkanlık) öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%67) “ayda bir kez ve daha fazla” (güçlü alışkanlık) aralığında kütüphane kullanma sıklığına sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Bu verilerden hareketle, güçlü okuma alışkanlığına sahip öğrencilerin kütüphane kullanma sıklıklarının da yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 6. Öğrencilerin Kitap Okuma Sıklıkları ile AÜ Merkez Kütüphanesi'ni Kullanma Sıklığına İlişkin Kontenjans Tablosu

	A.Ü. Merkez Kütüphanesi'ni Kullanma Sıklığı				Toplam
		2 Ayda 1 Kez veya Daha Az	Ayda 1 Kez	Ayda 2 Kez veya Daha Fazla	
Kitap Okuma Sıklığı	2 Ayda 1 Kitap veya Daha Az	1	17	4	22
	Ayda 1 Kitap	2	11	33	46
	Ayda 2 Kitap veya Daha Fazla	1	4	19	24
	Hiç Okumam		3	5	8
Toplam		4	35	61	100

H₆: “Öğrencilerin Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları ile akademik başarıları arasında anlamlı ilişki vardır” hipotezinde ki-kare analizinde $P=0,006 < 0,05$ olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle H₆ hipotezi kabul edilir. Tablo 7’de izlenebileceği gibi, “ayda bir kez ve daha fazla” kütüphane kullanan (güçlü alışkanlık) öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%65) “2,50-4,00” aralığında akademik başarıya sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Bu verilerden hareketle, güçlü kütüphane kullanma alışkanlığına sahip öğrencilerin akademik başarılarının da yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 7. Öğrencilerin AÜ Merkez Kütüphanesi'ni Kullanma Sıklığı ile Akademik Başarılarına İlişkin Kontenjans Tablosu

	Akademik Başarıları					Toplam	
		4,00-3,50	3,49-3,00	2,99-2,50	2,49-2,00		0,99 ve altı
Üniversite Kütüphanesini Kullanma Sıklığı	2 Ayda 1 Kez veya Daha Az	1		2	1		4
	Ayda 1 Kez		5	14	16		35
	Ayda 2 Kez veya Daha Fazla	7	8	38	6	2	61
Toplam		8	13	54	23	2	100

H₇: “Öğrencilerin Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları ile bölüm tercih nedenleri arasında anlamlı ilişki vardır” hipotezinde ki-kare analizinde $P=0,765 > 0,05$ olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle hipotez reddedilir. Buradan hareketle öğrencilerin Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları ile bölüm tercih nedenleri arasında anlamlı ilişki olmadığı sonucuna varılabilir.

H₈: “Öğrencilerin okudukları kitapları edinme biçimleri ile gelir düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır” hipotezinde ki-kare analizinde $P=0,163 > 0,05$ olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle H₈ hipotezi reddedilir. Bu verilerden hareketle öğrencilerin okudukları kitapları edinme biçimleri ile gelir düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varılabilir.

H₉: “Öğrencilerin Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları ile lise yıllarındaki kütüphane kullanma sıklıkları arasında anlamlı ilişki vardır” hipotezinde ki-kare analizinde $P=0,407 > 0,05$ olarak ortaya çıkmıştır. Bu durumda H₉ hipotezi reddedilir. Öğrencilerin Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ni kullanma sıklıkları ile lise yıllarındaki kütüphane kullanma sıklıkları arasında anlamlı ilişki bulunmamaktadır.

H_{10} : “Öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile lise yıllarındaki kütüphane kullanma sıklıkları arasında anlamlı ilişki vardır” hipotezine ilişkin ki-kare analizinde $P=0,289>0,05$ olduğu için H_{10} hipotezi reddedilir. Bu durumda, öğrencilerin kitap okuma sıklıkları ile lise yıllarındaki kütüphane kullanma sıklıkları arasında anlamlı ilişki olmadığı sonucuna varılabilir.

H_{11} : “Öğrencilerin Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi’ni kullanma sıklıkları ile kütüphane kullanma konusunda bilgilendirilme düzeyleri arasında anlamlı ilişki vardır” hipotezine ilişkin ki-kare analizinde $P=0,125>0,05$ olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle H_{11} hipotezi reddedilerek, öğrencilerin Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi’ni kullanma sıklıkları ile kütüphane kullanma konusunda bilgilendirilme düzeyleri arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir.

H_{12} : “Öğrencilerin Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi’ni kullanma sıklıkları ile Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi’nin genel durumu hakkındaki görüşleri arasında anlamlı ilişki vardır” hipotezine ilişkin yapılan ki-kare analizinde $P=0,364>0,05$ olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle H_{12} hipotez reddedilerek, öğrencilerin Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi’ni kullanma sıklıkları ile Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi’nin genel durumu hakkındaki görüşleri arasında anlamlı ilişki olmadığı sonucuna varılabilir.

7. SONUÇ VE TARTIŞMA

Anadolu Üniversitesi Çocuk Gelişimi Programı öğrencilerinin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları konulu araştırma bulgularına dayanılarak elde edilen sonuçlar aşağıda sıralanmaktadır:

7.1. Okuma Alışkanlığına İlişkin Sonuçlar

* Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%92) “ayda 2 veya daha fazla (yılda 12 kez veya daha fazla)” kitap okuma alışkanlığına sahiptir. ALA standartlarına göre bu oran “güçlü okuma alışkanlığı”na karşılık gelmektedir.

* Öğrencilerin büyük bir oranı (%88) “bir hafta önce ve bir ay önce” kitap okuduklarını belirtmişlerdir. Bu sonuç önceki bulguyu (güçlü kitap okuma alışkanlığı) destekler niteliktedir.

* Her 10 öğrenciden yaklaşık 7’si (%65) okudukları kitapları satın alma yoluyla edindiklerini belirtmiştir. Bir başka deyişle, öğrenciler harçlıklarının bir bölümünü kitap satın almaya ayırıp, ilgi alanlarına göre bilgi kaynakları belirlemek suretiyle kendi kitaplıklarını oluşturabilmektedir. Ayrıca üniversite kütüphanesinden ödünç kitap almak ise ikinci sırada gelmektedir (%17).

* Öğrencilerin gazete okuma alışkanlıkları (%23) kitap okuma alışkanlıklarına (%92) oranla daha düşüktür.

* Öğrencilerin yarıdan fazlası (%51) yeterince kitap, dergi vb. okuduğunu düşünmektedir. Buna karşın yeterince kitap, dergi vb. okumadığını düşünenler (%49) gerekçe olarak “zaman bulamama” sorununu ileri sürmektedir.

* Öğrencilerin üçte biri (%33) arkadaşlarıyla birlikte kitap ile ilgili etkinliklere (kitap fuarına, sergilere, kitapçılara gitme, v.b.) katılmaktadır. Öğrencilerin yine yaklaşık üçte biri (%37), okudukları kitapları arkadaşlarıyla tartışmaktadır.

Esgin ve Karadağ (2000), Yılmaz (2002), Gömleksiz (2003) ve Yılmaz (2006) araştırmalarında, üniversite mezunu ve üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığına yeterli ölçüde sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Buna karşın Anadolu Üniversitesi Porsuk Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programı'na devam eden öğrencilerin okuma alışkanlıkları yüksek düzeyde bulunmuştur. Güçlü okuma alışkanlığına sahip "Çocuk Gelişimi Teknikeri" olarak eğitim sektöründe görev alacak bu bireylerin varlığı çocuklara iyi bir model olması açısından sevindiricidir.

7.2. Kütüphane Kullanma Alışkanlığına İlişkin Sonuçlar

- * ALA standartlarına göre; öğrencilerin tamamına yakını (%96) "güçlü" kütüphane kullanma alışkanlığına sahiptir.
- * Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%66) kütüphaneye ödev konusunu araştırmak için gitmektedir. Bilindiği gibi bilimsel araştırmalara olanak tanımak, üniversite kütüphanelerinin birincil amaçları arasında yer almaktadır. Ayrıca çağdaş eğitim kurumlarında da, araştırma ödevlerini hazırlamak işlevi, öğrencilerin temel görevleri arasında yer almaktadır. Bundan dolayı ankete katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun kalıcı bir kütüphane kullanma alışkanlığına sahip oldukları söylenebilir.
- * Öğrencilerin yarıdan fazlası (%54) kütüphane kullanımı konusunda bilgi sahibidir. Bu oran, Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Danışma Bölümü çalışanlarınca düzenlenen "Kütüphane Tanıtım Programı"nın verimli işlediğine ilişkin bilgi verebilmektedir.
- * Öğrencilerin üniversite kütüphanesini kullanma sıklıkları (%96) göz önüne alındığı zaman, lise yıllarından (%39) üniversite yıllarına gelinceye kadar olan süreçte önemli bir ilerleme kaydettikleri söylenebilir.
- * Öğrencilerin aldıkları derslerin kütüphane kullanma alışkanlığına olumlu yönde katkısı bulunmaktadır (%79).
- * Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%98), Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'nin genel durumu (bina, donanım, hizmetler vb.) konusundaki memnuniyet düzeyleri yüksektir.

Adikata ve Anwar (2006) tarafından, öğrencilerin kütüphane kullanımındaki güdülenmeleri üzerine fakülte üyelerinin etkisi amaçlı yapılan araştırma, öğrenci memnuniyetinde kütüphane temelli görevlerin etkin bir biçimde yerine getirilmesini ve kütüphanecilerin bu konudaki rollerinin önemini vurgulamaktadır.

7.3. Değişkenlerin Farklılaşma Durumlarına İlişkin Sonuçlar

- * Güçlü okuma alışkanlığına sahip öğrencilerin akademik başarıları da yüksektir.
- * Öğrencilerin *kitap okuma sıklıkları* ile *gelir düzeyleri* arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır.
- * Öğrencilerin *kitap okuma sıklıkları* ile *annenin ve babanın eğitim düzeylerine* göre bir değişme gözlemlenmemektedir.
- * Öğrencilerin *kitap okuma sıklıkları* ile *gelir düzeyleri* arasında bir bağıntı bulunmamaktadır.
- * Güçlü okuma alışkanlığına sahip öğrencilerin kütüphane kullanma sıklıkları da yüksektir.

- * Öğrencilerin *Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi*'ni kullanma sıklığı ile bölüm tercih nedenleri arasında her hangi bir ilişki bulunmamaktadır.
- * Öğrencilerin *gelir düzeyi* ile *okudukları kitapları edinme biçimleri* arasında herhangi bir bağıntı bulunmamaktadır.
- * Öğrencilerin *lise yıllarında kütüphane kullanma sıklığı* ile *Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi*'ni kullanma sıklığı ve *kitap dergi vb. okuma sıklığı* arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.
- * Öğrencilerin *kütüphane kullanma konusunda bilgilendirilme düzeyleri* ile *Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi*'ni kullanma sıklıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.
- * Öğrencilerin *Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi*'nin genel durumu hakkındaki görüşleri ile *Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi*'ni kullanma sıklıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Elde edilen sonuçlar çerçevesinde, Anadolu Üniversitesi Porsuk Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programına devam eden öğrencilerin kitap okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarının yüksek düzeyde olduğu, ancak öğrencilerin kitap okudukları kadar günlük gazeteleri takip etmedikleri görülmektedir. Öğrencilerin Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'nin genel durumu konusunda memnuniyet düzeylerinin yüksek olması anılan kütüphanenin kullanıcı gereksinimleri doğrultusunda etkin ve verimli bir biçimde çalıştığının da bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

7.4. Öneriler

Belirtilen sonuçlara dayalı olarak aşağıdaki öneriler sıralanmıştır:

- * Okuma alışkanlığını daha da güçlendirebilmek adına, Çocuk Gelişim Teknikeri adaylarının önlisans eğitim programlarına, bilgi kaynakları konusunda *kütüphane uygulamalı* bir ders konulmalıdır.
- * Öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarını geliştirebilmeleri için bilgi kaynaklarına daha rahat ulaşmaları sağlanmalıdır. Bu amaçla üniversite kütüphanelerinin yanı sıra fakülte kütüphaneleri oluşturulmalı, zenginleştirilmeli ve öğrenciler için daha çekici hale getirilmelidir.
- * Öğrenciler, derslerde ilgili içeriğe sahip derslerde, özellikle günlük gazete okuma konusunda özendirilmelidir.
- * Araştırma sonuçlarına göre; öğrenciler okuma konusunda yeterli zaman bulamamaktan yakınmaktadır. Bu sorunu çözebilmek için eğitim programına “zaman yönetimi” konusunda bir ders konulmalı ya da ilgili olabilecek bir dersin içeriği (Örneğin, Kalite Güvence ve Standartlar dersi gibi) zaman planlanması ile ilişkilendirilmez.
- * Kitap Okuma Kulübü oluşturularak etkin ve verimli bir biçimde çalışması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adikata, A. A. ve Anwar, M. A. (2006).** Student library use: A study of faculty perceptions in a Malaysian University. *Library Review* 55(2), 106-119.
- Anadolu Üniversitesi: Katalog 2005-2006. (2005).** *Çocuk Gelişimi Programı II. Öğretim.* Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Atılğan, D. (1991).** Eğitim ve kütüphane. *Türk Kütüphaneciliği* 5(2), 69-72.
- Baltepe, H. (1994).** Fırat Üniversitesi Kütüphanesinin kullanım etkinliği. *Türk Kütüphaneciliği* 8(1), 8-25.
- Bamberger, R. (1990).** *Okuma alışkanlığını geliştirme.* Çev. Bengü Çapar. Kültür Bakanlığı, Ankara.
- Bayram, S. (2001).** *Türkiye’de Kitap Okuma Alışkanlığı.* İstanbul Ticaret Odası, İstanbul.
- Bircan, İ. ve Tekin, M. (1986).** Türkiye’de okuma alışkanlığının azalması sorunu ve çözüm yolları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* XXII(1), 393-410.
- Chumas, D. L. (1991).** An effective schools groups’ becomes a partner in the school library media program. *Bookmark* 50(1), 63-64.
- Doğanay, H. (2001).** Halk kütüphanelerinin okuma alışkanlığındaki rolü ve önemi. *Türk Kütüphaneciliği* 15(1), 40-44.
- Dökmen, Ü. (1994).** *Okuma becerisi, ilgisi ve alışkanlığı üzerine psiko-sosyal bir araştırma.* Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- Draper, M. C., Barksdale-Ladd; M. A. ve Radencich, M. C. (2000).** Reading and writing habits of preservice teachers. *Reading Horizons* 40(3), 185-203.
- Erdoğan, İ. (1998).** *Araştırma Dizaynı ve İstatistik Yöntemleri.* Emel Matbaası, Ankara.
- Esgin, A. ve Karadağ, Ö. (2000).** Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı. *Popüler Bilim* Eylül, 19-23.
- Galler, A. M. (1988).** The school library: An dispensible catalyst. *Argus* 17(4), 93-99.
- Jiao, Q. G. ve Onwuegbuzie, A. J. (2001).** Library anxiety and characteristic strengths and weaknesses of graduate students’ study habits. *Library Review* 50(2), 73-80.
- Kuhne, B. (1995).** The barkestop project: Investigating school library use. *School Libraries Worldwide* 1(1), 13-27.
- Kurtuluş, K. (1998).** *Pazarlama Araştırmaları.* 6. Baskı. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Kurulgan, M. (2007).** Bilgi kaynakları (Yayımlanmamış ders notları).
- Long, S. A. (2005).** Who’s reading in the United States?. *New Library World* 106(1/2), 80-82.

- McNinch, George W. ve Steelman, Paul. (1990).** Perceived reading status of teacher education students. *Reading Improvement* 27(3), 203-206.
- McQuillan, J. (1997).** The effects of incentives on reading. *Reading Research and Instruction* 36(2), 111-125.
- Monsour, M. (1991).** Librarians and family literacy: A natural connection. *School Library Journal* February, 33-37.
- Ogunrombi, S. A. ve Adio, G. (1995).** Factors affecting the reading habits of secondary school students. *Library Review* 44(2), 50-57.
- Oldfield, P. (1980).** Initial teaching training in library usage: A survey. *School-Librarian* 28(2), 120-124.
- Olson, M. W. ve Gillis, M. (1983).** Teaching reading study skills and course content to preservice teachers. *Reading World* 23(2), 124-133.
- Özdemir, E. (1983).** *Okuma sanatı*. Varlık Yayınları, İstanbul.
- Özdemir, E. (1997).** *Eleştirel okuma*. Ümit Yayıncılık, İstanbul.
- Sağlamtuğ, T. (1991).** Türk gençlerinin okuma alışkanlıkları. *Çağdaş Kütüphanecilik ve Düşünce Özgürlükleri Üzerine* içinde (141-148). Yapı Tasarım Üretim, İstanbul.
- Saracaloğlu, A. S., Bozkurt, N. ve Serin, O. (2003).** Üniversite öğrencilerinin okuma ilgileri ve okuma alışkanlıklarını etkileyen faktörler. *Eğitim Araştırmaları* 4(12), 148-157.
- Soysal, Ö. (1998).** Okuryazarlık ve okuma alışkanlığı üzerine. *Türk Kütüphaneciliği* 3 (1): 46-51.
- Stanfield, G. M. (2006).** Incentives: The effects on reading attitude and reading behaviors of third-grade students. *Online Submission*, 1-22.
- Suna, Ç. (2006).** *İlköğretim öğrencilerinin okuma ilgi ve alışkanlıklarının analitik olarak incelenmesi ve değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Türk Dil Kurumu. (1992).** Alışkanlık. *Türkçe Sözlük içinde* (c. 1, s.52). İstanbul: TDK, 1992.
- Yağcı, Y. (2007).** Çocuk ve gençlerin kitaba ulaşmasındaki köprüler. *Türk Kütüphaneciliği* 21(1), 62-71.
- Yavuzer, H. (2002).** *Çocuk Psikolojisi*. Remzi. İstanbul.132.
- Yılmaz, A. ve Kurulgan, M. (2007).** Çevrim-içi (On-Line) Veri Tabanlarının Kullanım Analizi: Anadolu Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi Örneği. *I. Uluslararası Bilgi Hizmetleri Sempozyumu: İletişim (Bildiriler)* 25-26 Mayıs 2006, İstanbul, Türk Kütüphaneciler Derneği Şubesi), 35-62.
- Yılmaz, B. (1990).** *Okuma alışkanlığı ve Yenimahalle İlçe Halk Kütüphanesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yılmaz, B. (1993).** *Okuma alışkanlığında halk kütüphanelerinin rolü*. Kütüphaneler Genel Müdürlüğü, Ankara.

- Yılmaz, B. (2000).** Viyana İlkokullarında okuyan Türk öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Bilgi Dünyası* 1(2), 280-306.
- Yılmaz, B. (2002).** Ankara'daki ilköğretim öğretmenlerinin okuma ve halk kütüphanesi kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Türk Kütüphaneciliği* 16(4), 441-460.
- Yılmaz, B. (2004).** Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarında ebeveynlerin duyarlılığı. *Bilgi Dünyası* 5(2), 115-136.
- Yılmaz, E. (2005).** *Bilgi merkezlerinde toplam kalite yönetimi*. Alp Yayınevi, Ankara.

İNTERNET KAYNAKLARI

- Gömlüksiz M. N. (2004).** Geleceğin öğretmenlerinin kitap okumaya ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi: Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi* (Online) 1(1), 1-21 (erişim tarihi 23 Temmuz 2008) (http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_I/mehmet_nuri.doc)
- Odabaş, H. (2005).** Ülkemizde okuma alışkanlığı ve eleştirel okuma. 41. *Kütüphane Etkinleri: Öğrenen Toplumda Okul Kütüphaneleri (31 Mart 2005)*, Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği, http://bilgibelge.humanity.ankara.edu.tr/ogrelfiles/ho/Ulkmzde_okm_al_ve_el_okm.doc (erişim tarihi 23 Mayıs 2007).
- Yılmaz, Z. A. (2006).** Sınıf öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığı. *İlköğretim Online* (Online) 5(1): 1-6 (Erişim tarihi 22 Temmuz 2008) (<http://ilkogretim-online.org.tr/vol5say1/v5s1m1.PDF>).